

Fra Stanko Vasilj

MI I NAŠE PROPOVIJEDI

Prateći razne pastoralne, teološke i katehetske tečajeve nekako nam se više puta nametnula ova pomisao: Sve što mi tu razmišljamo, predlažemo i radimo, sve je to u stvari samo spremanje okvira dobroj umjetničkoj slici, a sama slika TEK treba doći. Možda je jedna druga poredba još točnija: Sve to sličići idejnoj razradi tehnološkog procesa jedne industrije, ali od idejne razrade do gotovih i dobrih fabrikata put je još dug i naporan.

Nema sumnje da je stručno i znanstveno pronalaženje dobrih metoda velika pomoć našoj katehezi, propovijedanju i uopće evangelizaciji. Primjena tehnike, koliko god je to moguće, isto je izvrsna pomoć. Pa ipak treba jasno reći, da je sve to skupa pravljenje okvira dobroj slici i razrada jedne tehnologije. A u tim naporima ONO BITNO kao da se dovoljno ne naglašuje. A možda i zaboravlja.

Što bi bilo to bitno?

To je kršćanin, navjestitelj Kristove Tajne, koji ne može ne govoriti što je vidio i čuo o Isusu Kristu (usp. Dj 4, 20). To je prvo i PRAVO pitanje svih naših razmišljanja i napora za obnovu Crkve, pa i našeg propovijedanja, naše kateheze i cjelokupnog pastoralala. (?)

Zanos i snaga propovijedanja Apostola

Apostoli nisu najprije proučavali strukture svoga vremena, da bi se tek onda upustili u evangelizaciju. Nisu se nimalo bojali hoće li se njihova Riječ uklopiti u sliku svijeta rimske, grčke ili indijske kulture. Oni su u sebi nosili silu Božje Riječi koja se »nikad ne vraća Bogu neplodna« (Iz 55, 11), koja je toliko istinita da svaku drugu istinu, bilo s kojeg područja, na neki način i anticipira i povećava i rasvijetljuje. Oni su u stvari znali samo za jednu istinu: »Spasenja nema ni u jednom drugom imenu pod Nebom osim u imenu Isusa Krista« (Dj 4, 12). Apostoli su bili zaljubljeni u tu istinu, za nju su i od nje živjeli, i to je bilo sve. To je bilo ono nabujalo dinamično žarište iz koga se sve ostalo (?)

Iako shvaćalo i jednostavno pokrećalo: Treba ići, ne može se mirovati dok se svakom stvorenju ne navijesti: »Tajna skrivena od vjekova, a nama u posljednja vremena objavljena« (1 Kor 2, 7).

Otkrivena Tajna nije bila samo velika Vijest, nego iznad svega Vesela Vijest. Tko vjeruje u nju, tko je njome zahvaćen i prožet, on kamo god stigne o njoj govori kao o svojoj najvećoj ljubavi. On »ne može ne govoriti« (usp. Dj 4, 20) o svojoj ljubavi. Ona je izvor veselja onomu koji je izgovara kao i onomu komu se izgovara. Pod najtežom prijetnjom da više ne »govore o tom Imenu« (Dj 4, 17), Apostoli priprosto i veselo odgovaraju: »Ali mi ne možemo ne govoriti« (Dj 4, 20). Zlostavljeni, bičevani, zatvarani oni postaju još čvršći i čak veseli »što im je udijeljena čast da podnesu zlostavljanje za Isusovo ime« (Dj 5, 42). Oni su veseli i ponosni što počinju ostvarivati Gospodinov nalog, da mu budu »svjedoci u Jeruzalemu, u svoj Judeji, u Samariji i sve do kraja zemlje« (Dj 1, 8). Pavao je uzvikivao, gotovo ječao: »Teško meni, ako ne propovijedam Veselu Vijest!« (1 Kor 9, 16).

Potreba i nezaustavljiv zanos da se Vesela vijest navijesti svakom stvorenju bitna je i dominantna nota cjelokupne atmosfere Djela Apostolskih. To se toliko ističe, da su ostali oblici apostolske pastorizacije nekad gotovo neprimjetni, što nikako ne znači da ih nije bilo i da nisu bili važni. Tako je bilo u samom početku Crkve.

Uzroci opadanja zanosa i snage našeg propovijedanja

Međutim, povijest nam Crkve kaže da je prvog zanosa porano počelo nestajati. Karizmatičnih pojedinaca uvijek je bilo, ali masovnog zanosa koji ne da mirovati i tjera govoriti sve je više nestajalo. Kao da se dinamika prvih valova sve više iscrpljavala, umjesto da mali valovi proizvode sve veće i veće. Zašto se to dogodilo? To je jedno od najakutnijih pitanja na koje bi suvremena Crkva morala sama sebi odgovoriti. Zašto naša riječ nije u dovoljnoj mjeri i Božja Riječ, da prodre do srca, da rasvijetli, ponese i zanese? Navješćujemo ljudima istu Božju Riječ kao i Apostoli, ali ona nema odjeka kao kod Apostola. Zašto?

Odgovor je složen. Djelomično jasan: Karizma Apostola i njihovih prvih učenika bila je sigurno snažnija. Oni su Krista i Duhove doživjeli na sasvim poseban način, zato su i njihovi zanosili bili sasvim posebni.

Pred ovim pitanjem otvaraju nam se duboki i tamni prostori povijesti Crkve, neistraženi, neocjenjeni, ali sigurno i tragično postavljeni. Koje su sve sile djelovale da je evangelizacija i pastorizacija postajala sve više statična, kruto institucionalizirana, zato i nužno sklerotična? Je li taj tok vođen inspiracijom Duha i po prirodi same stvari, ili su u pitanju uski horizonti ljudi, njihovi komodi, inercija i otpor Duhu koji uvijek »puše gdje hoće« (Iv 3, 8), ali to puhanje ljudi mogu i paralizirati? Apostoli su u samom početku odbili veliku napast, da služe sto-

lovima umjesto Riječi Božjoj (usp. Dj 6, 2), ali se nameće pitanje: je li tu napast Crkva i kasnije uvijek znala odbiti? Nije nikakva tajna, da današnji službenik i navjestitelj Riječi najveći dio svoga vremena troši »u krivo« i suvišno. Nisu samo u pitanju osobne slabosti, nego još više naslijeđeni okviri djelovanja. Ako je po nadahnuću Duha u samom početku osnovana služba đakona, onda je sigurno protiv toga nadahnuća u životu Crkve ta služba bila ugašena.

Zamjenjujući Crkvu »na putu« s Crkvom u slavi mi smo svu povijest Crkve ocjenjivali optimistički, jer je Crkva Zaručnica »bez ljage i nabora« (usp. Ef 5, 27). Tako smo mnoge i tragične slabosti ljudi u Crkvi naprosto »previđali«, postajali posve slijepi za njih. Uvijek smo sve i svašta branili, uvjereni da tako branimo Krista i Boga. Ali Bogu ne trebaju ničije neistine, još najmanje neistine njegovih službenika. U časovima posebne blizine Duha Pavao VI je u svoj iskrenosti i poniznosti priznao ulogu Rima u tragediji s Istokom. Naša dojučerašnja ocjena protestantizma bila je sigurno jednostrana. Uz velike zablude protestatora i kontestatora nalaze se i veliki grijesi službene Crkve, koji, ako su potihom i ponekad i priznati, nisu nikad dovoljno okajani.

Sve su to faktori koji su dubinski i naslijeđeno djelovali s generacije na generaciju i našu riječ činili manje izvornom i istinitom. Mi smo kroz stotinu godina s istim zanosom i istom potrebom branili privatno vlasništvo jednoga duboko nekršćanski strukturiranog društva kao što smo branili i Euharistiju. I onda smo zašutjeli, kao da se kroz to vrijeme nije ništa govorilo.

Korisno je razmišljati o naslijeđima prošlosti, ali je za naš cilj još korisnije uočavati faktore koji su bliži našoj osobnoj »koži« i paralizatorski djeluju na Riječ Božju u našim ustima. Na prvo mjesto dolazi svakako faktor **osobnog grijeha**. Čovjek ogrezao u grijeh, ma kako dobro poznao teologiju i povijest Božje Riječi, ne može ljudima kao pravednik navjestiti Evanđelje i spasenje. Jer nije ista stvar davati i tumačiti istine iz matematike kao i istinu Spasenja. Sila Božje Riječi, kako izvrsno vidimo iz prve Korinćanima, nije u dokazima ljudske mudrosti, nego »u očitovanju Duha i snage da se vjera ne oslanja na ljudsku mudrost, nego na Božju snagu« (1 Kor 2, 5). Mada i u evangelizaciji milost pretpostavlja narav te snažnija inteligencija uz istu milost daje jače svjedočanstvo Evanđelju, ipak je istina da je sv. Pavao bio velik evangelizator zato što je u sebi nosio veliku milost, a ne što je bio izvanredno inteligentan. Bilo je, znamo, i inteligentnijih od njega koji su se i te kako borili protiv Krista i Evanđelja.

Zato je sigurno istina: Veći stupanj pravednosti, a to je isto što i veća sloboda od grijeha, prvi je i bitni uvjet snage, autentičnosti i uspješnosti Božje Riječi u našim ustima. A znamo da »pravednik živi od vjere« (Rim 1, 17). Vjera je otajstvena stvarnost koja je u sebi duboka i neistraživa kao i sami Bog. Jer, konačno, vjera i nije ništa drugo nego prisutnost Božja u čovjeku koji se Bogu otvorio i predao mu se u punom

povjerenju i ljubavi. A dokle ta ljubav u čovjeku može rasti, koliko ga može zahvatiti i preobraziti, to je tajna koja izmiče svim našim dimenzijama i kategorijama.

Stoga, da bi naša riječ u propovijedi bila autentična Riječ Božja, treba nam prije svega VJERA. Ne bilo kakva, nego ona koja u intenzivnoj potrebi i radosnoj znatiželji iz dana u dan sve to više prodire u dubinu Kristova Otajstva, u tim se dubinama rasvijetljuje, oduševljava, hrani i raste. Treba nam vjera koja se, duboko ukorjenjena i »uhra-njena«, sva pretače u zanos, ljubav i akciju. To je bez sumnje tako, jer vjera kao i svaka prava spoznaja, iako iz drugih principa i izvora, ne može ostati ravnodušna prema onom što je spoznala kao lijepo i veliko.

Jesmo li, implicite, ustvrdili da je naša vjera krhka i slabašna jer je i naša riječ u propovijedi općenito krhka i anemična? Očito da jesmo. Kamo sreće da smo ovdje nepravedni!

»Objektivni« razlozi naše slabe vjere

A zašto nam je vjera slabašna, bez oduševljenja i dubine? Na ovo pitanje svatko mora sam sebi dati odgovor, jer je to pitanje u prvom redu naše suradnje s Bogom. Ali postoje i neki odgovori, koji bi mogli imati i zajednički nazivnik, koji bi, prema tome, osobnu odgovornost, barem djelimično, smanjivali. Sjetimo se nekih.

1. Mi volimo svoje obitelji, mahale, ambijent iz koga smo ponikli, ali nećemo im napraviti nepravdu ako kažemo da od njih nismo primali finiju, odnjegovanu vjeru: Više ćemo reći istine, ako kažemo da su nam naše obitelji prenosile vjeru dobrih običaja i ponešto straha Božjega, i gotovo. Nećemo oklevetati ni svoje obitelji ni same sebe, ako priznamo da su i naša svećenička i redovnička zvanja ne malim postotkom odraz društvene konjunktura i »horizontalnih« ambicija. Nadnaravni aspekt dolazio je češće puta kao nuzprodukt: »bit će ti dobro i duši i tijelu«, znalo se često puta reći, s naglaskom, dakako, očito više na tijelu nego na duši. Već su tu bile zasađene gotovo neiskorjenjive klice tolikih i ranih i kasnih kriza, od kojih su jedne završavale s potpunim razlazom i odlamanjem, a druge su proizvodile razne doživotne infantilizme, dez-orijentaciju i posvemašnju apatiju. Srce osušeno od radosti ne može radosno ništa izgovarati, pogotovu ne može radosno i uspješno izgovarati Radosnu Vijest spasenja.

2. Ambijent naših sjemeništa, teologija i zajednica redovito nije bio na mnogo većoj duhovnoj visini od one iz koje smo izlazili. Često je bila neka gotovo neizbježna sudbina, da u tim sredinama »daju ton i proizvode sliku« oni kojima je tu bilo malo ili nimalo mjesta. A zajedništvo slabosti i grijeha u duhovnim zajednicama je posebno djelotvorno i prodorno. Slijedeću ispovijest ispričao mi je redovnik, koji nije

imao nikakva razloga da je izmišlja: »Kad sam završio novicijat, nosio sam u sebi veliku i iskrenu želju da budem dobar svećenik i redovnik. Na žalost, nova sredina u kojoj sam se nakon novicijata našao, iako nije bila ni po čemu skandalozna, bila je duhovno hladna i premalo zainteresirana za ~~jedne~~ više ideale, intenzivnije duhovnosti. Nisam ni u kome mogao naći snažnije potpore ni jače privlačna primjera. Pogotovu nisam mogao naići na bogata ispovjednika, koji bi me znalacki i živo zainteresirano poveo kroz zamršene putove kršćanske savršenosti. Mučio sam se uglavnom sam i umarao kojekakvim duhovnim i asketskim tehnikama, koje su najviše išle rubom, a nekad i izvan ruba prave svetosti. Nakon izvjesnog vremena premorio sam se i smeo, te po zakonu spojenih posuda, a to je naš život u zajednicama, izravnao se sa svojim ambijentom. Uskoro postao gori od većine, jer sam ugasio izvrsna nadahnuća«.

Ovo sigurno nije povijest i ispovijest jednoga svećenika i redovnika. Zajedništvo grijeha nije samo teoretsko teološki problem pod nazivom »grieh svijeta«, nego i najljući problem svih zajednica u svijetu, dakako i u Crkvi. Današnja napetost i kriza u Crkvi nije slučajno najljuća upravo u duhovnim zajednicama. Negdje slični na pravu »mrzost opustošenja«. Stojeći na visokim pijedestalima, bez vjere, duhovne osobe i crkveni ljudi pružaju nemilosrdne prizore sablazni, duhovnih ubojstava i samoubojstava. »Panoramična relacija« koju nam je prije godinu dana dao General Koser u isto je doba vrlo realistična, ali i uznemirujuća. Ona ne želi ružne stvari premazivati »zlatnim bojama« (K. Zazinović: zasjedanje Biskupske konferencije u svibnju 1973.). Taj izvanredni i neobični dokumenat tjera na razmišljanje i ugoni strah u kosti.

3. Po mom skromnom mišljenju naš je teološki studij još uvijek daleko od stvarnih potreba koje nas čekaju i kao duhovne osobe i kao evangelizatore. Još uvijek u njemu ima sklerotizirana tkiva. Drugi vatikanski sabor svojim je dokumentima, za koje se ne može kazati da bi bili neteološki, jasno pokazao da je bio nezadovoljan s teologijom koju smo do jučer imali, a koja je već stoljećima bila u dobroj mjeri anemična i nepomična. Dok se svijet oko nas razvijao vrtoglavom dinamikom, otvarao nova i uzbuđujuća područja za teološki studij i ocjenu, naša se teologija kružno vrtila po tolikim prevladalim temama i napuštenim hipotezama. Klasičan primjer za to imamo u teologiji misne žrtve. Nemajući svježeg i hrabra prodora u ovo **jezgro** svoje vjere učili smo na pamet gomilu kojekakvih teorija koje su sve izreda bile i irealne i pomalo smiješne, a odjeljenim kršćanima indirektno pružale dokaz da su u pravu ondje gdje su najviše u krivu. Nećemo mnogo pogriješiti, ako ustvrdimo, da je teologija svojom suhom i toliko puta zastarjelom znanstvenošću doticala i okupirala teoretski razum i punila memoriju, u priličnoj mjeri, suvišnim i dotrajalim materijalima, a čovjeka u cjelini premalo egzistencijalno oblikovala. I kao reakciju na to stanje imamo danas ponekad pravi prezir svih rezultata teološke prošlosti, a onda, logično, na pomolu anarhiju koja vuče u besmisao i svakakvu zbrku.

Neefikasnost Evanđelja zbog slaboga navjestitelja

Pa ipak stalni faktor koji trajno i potresa našu vjeru i paralizira Riječ Božju u našim ustima jesu naši osobni grijesi. Naše vlastite izdaje, male i velike, naši trajni kompromisi sa zlom, koji nas stalno kompromitiraju.

Bit svakoga grijeha jest SUKOB s Bogom, a učinak svakog grijeha jest UDALJAVANJE od Boga. Nema sumnje da će objektivna norma moralnosti uvijek ostati i prva mjera naših grijeha i posrtanja. Ipak se sve to jasnije uočava činjenica i istina, da je onaj intimni, subjektivni momenat u sferi naše moralnosti i borbe za višim duhovnim uspinjanjem bivao prilično zanemaren. Tražila se mjera i granica velikih grijeha prema autorima i raznim deklaracijama, a osobni se doživljaj gurao u stranu i nasilno prilagođivao ljudskim mjerama i »zakonima«. Već nam je sada gotovo nevjerojatno što smo sve imali pred očima »sub gravi«, a kako smo opet mnogo toga što je stvarno bilo »grave« proglašavali »leve«. Naša se kazuistika približavala nekom administrativnom taksovniku. Ono što je Krist predbacio farizejima kao BITNI manjak, manjak »vjernosti i milosrđa«, sigurno se u dobroj mjeri moglo i može i nama predbaciti. Držeći se velikih mjera moralnosti, pravili smo »male« svakodnevnne izdaje koje su nas od Boga udaljavale a pred vjericima kompromitirale. Što je, prema riječima sv. Pavla, škrtost nego li »idolopoklonstvo«? Da bi naše lakomosti i škrtosti bile još razornije, one se događaju na prostoru sakralnosti, a zastiru se kojekakvim višim razlozima i potrebama. I što je tko na višem položaju, ima i »veće razloge«. Mi znamo lijepo govoriti o Crkvi siromaha, a koliko smo vjerodostojni? Jedno je izvan sumnje: na prividno malim stvarima mi činimo stvarno velike izdaje Evandjelja. Zato naše riječi, naše propovijedi ne zvuče baš mnogo uvjerljivo.

Poznata je stvar da je zavist onaj ružni cvijet koji bujno raste u našim svećeničkim i redovničkim odnosima. (Vjerojatno joj najviše »hrane« daju besposlenost i laka prilika s naših položaja doći do neke nadprosječne afirmacije među ljudima). A što se sve među nama događa zbog zavisti? Previše su crni ti prostori da bismo ih jasno sagledavali. Ali, ako je ljubav bitni i konačni cilj Evandjelja, prema tome i našeg djelovanja, onda je očito da mnogi zbog stalne opsjednutosti od zavisti kroz cijeli život nimalo ne služe Evandjelju, Kristu ni ljudima, zato su i nesposobni navještati Evandjelje.

Ovdje se nameće još jedno drugo pitanje: Odakle tolika trvenja među crkvenim ljudima, a svi, u načelu, služimo Evandjelju, Ljubavi? Čini se, na bolno pitanje tolikih plemenitih duša: zašto je Evandjelje neefikasno iako je puna i utjelovljena Istina, jedan dio odgovora krije se tu: Evandjelje je neefikasno, jer se neefikasno naviješta, a to je zato, jer su srca i usta navjestitelja premalo čista i suviše zaštopana svakovrsnom duhovnom i moralnom bijedom.

Krist napuštajući vidljivo učenike, ne nabraja im mnoge kreposti, nego im naprosto kaže: »Bit ćete mi svjedoci« (Dj 1, 8). Oni su bili vjerodostojni svjedoci, zato su bili uspješni. Čudna stvar, ova toliko izvorna kvalifikacija i izraz kao da su se među nama donedavno bili izgubili. Mi današnji crkveni ljudi, nešto zbog nataloženih slabosti prošlosti, nešto po vlastitim krivicama, postali smo mnogo više dužnosnici jednoga zanimanja, a premalo autentični svjedoci i navjestitelji Evanđelja. Naš život, naše preokupacije i brige, naše navike i ponašanje premalo svjedoče, da nam je BAŠ mnogo stalo do posvećenja i spasavanja ljudi. Mi, ovakvi kakvi jesmo, premalo dišemo Evanđeljem, zato ga u stvari premalo i propovijedamo. U najviše slučajeva u našim propovijedima i katehezama naučavamo ljudske nauke o Bogu, donosimo neke sadržaje iz nauke o vjeri, ali je naša riječ premalo »otkrivanje Duha«.

Obično se kaže da seksualna posrtanja svećenika i redovnika u dušama vjernika proizvode najteže sablazni i da su mjera našeg duhovnog standarda. Naši vjernici to, u golemom postotku, tako doživljuju. Međutim, ti šokovi naših vjernika kriju u sebi redovito i neke dublje sjene. Ne poražava njih samo naša tjelesna slabost očitovanja u tim posrtajima, već duboko intuitivna spoznaja da se iza tih posrtanja kriju velike praznine, veliko dugogodišnje siromašenje na jednom širokom moralnom i duhovnom planu. Boli ih i straši što je nestalo svjetionika na putu u Nebo. Ta je slutnja posve na mjestu, jer u pozadini seksualnih padanja redovito stoje druge, u biti još tamnije nevjere i izdaje, koje su polako i postupno podrivale srce svećenikovo, dok ga konačno nisu pretvorile u očitu ruševinu. A kad je svećenik iznutra načet, razrovan, kad ga je nedisciplinirana požuda istrzala, umorila i obeshrabrila, kako on može biti veseo? Kako se može veselo susretati sa svojim vjernicima, s ljudima uopće? Pogotovu, kako može veselo navještati Veselu vijest oslobođenja od ropstva zlu i grijehu, kad je sam teški zarobljenik?

U analizi našeg uspješnog i neuspješnog propovijedanja korisno je spomenuti još jednu, na oko nevinu zamku, a to je naša slavičnost: Naša želja i neumjerena potreba da zbog propovijedi budemo uočeni, priznati, pohvaljeni.

Ma koliko to bila normalna ljudska istina, da se čovjek ne može lako nigdje odvojiti od sebe i od osobne afirmacije u bilo kojem poslu, ipak je sigurno istina da, recimo sv. Franjo i sv. Pavao, nisu u svojim propovijedanjima nikad tražili ni željeli neke osobne poene i efekte. Oni su bili puni Krista, jedino zauzeti željom i potrebom da se Krist navijesti i dadne ljudima, zato im je bilo posve strano ono što nas nekad tiše, a nekad bučnije prati, a to je mali vlastiti konto u našim nastupima i propovijedima.

Sigurno svi svećenici nisu jednako podložni toj napasti i zamci. Ali je u dobroj mjeri istina da, upravo ondje gdje bismo mogli najviše dobijati, vrlo mnogo gubimo. Ovo bi se moglo i malo drugačije izreći:

Naš unutarnji stav prema našim propovijedima u stvari je vrlo vjerno ogledalo slobode i čistoće našeg duha i mjera naše vjernosti Kristu. Tko tu sebe puno traži, ili pati ako se nije dovoljno »našao«, on je sigurno duhovno siromašan, labilan i gladan. Njegove riječi, ma kako inače briljantno izgovarane, neće dati puno milosti slušateljima. Ne tvrdimo da su te propovijedi naprosto suviše ili čak štetne, ali je sigurno da su to »oblaci bez kiše«, ili s vrlo malo kiše. Uspješnost propovijedi dolazi u prvom redu od unutarnje topline srca, od čistoće duše i prisutnosti Duha u našoj riječi, iako uvijek moramo u našu propovijed unijeti sve naravne faktore koji su joj potrebni: studij, meditiranje, učenje. I što su unutarnje pretpostavke srca čistije, utoliko će se Riječ Božja u punijoj mjeri utjeloviti u našoj propovijedi. Znamo, naime, da se osobno utjelovljenje Riječi nije dogodilo u kamenu, nego u srcu i osobi najveće duhovne slobode i moralne čistoće. A Riječ se utjelovljuje na razne načine i u raznim stupnjevima u Crkvi i danas, a to biva u slobodnim čistim srcima, koja je onda izgovaraju uvjerljivim i nadahnutim ustima.

Zaključak

Ma koliko faktora sudjelovalo u konstituciji jedne propovijedi, na koncu uvijek ostaje istina: **naše propovijedi, to smo mi**. Koliko mi nosimo Boga u sebi, toliko ćemo Ga kroz naše propovijedi i drugima predavati. Zato je UVIJEK ostao bitni i nezaobilazni čimbenik poboljšanja i uspješnosti našeg propovijedanja naše duhovno i moralno pročišćavanje. A s tim, dakako, i naše svestrano intelektualno bogaćenje. Tko bi vršio sve moguće askeze na sebi, a u isto bi se doba zatvorio novim pogledima, strujanjima i naporima u Crkvi, on bi ostao stranac svome vremenu, zato i svojim slušaocima. Jer »Duh uvijek govori Zaručnici« (usp. Otk 2, 29; 22, 17). Ali isto tako, tko bi htio obnovu Crkve izvoditi samo uz pomoć raznih strukturalnih izmjena preskačući izmjenu SVOGA VLASTITOG SRCA, taj bi sipao iz prazna u šuplje.

Na nas danas vreba površnost u svemu, zato i u propovijedanju. Brzina i svakovrsne obaveze, koje to ne bi morale biti, ne dopuštaju nam koncentraciju, studij ni udublјivanje u ono što govorimo vjernicima. Zato ostajemo na površini stvari, ali i na površini samih sebe. Ne podižemo ni slušatelje ni same sebe. A tu se uvijek krije ona već spomenuta zamka: raditi na svoj žiro račun umjesto za Kraljevstvo Božje. A takvo propovijedanje u stvari je nevidno ali djelotvorno svetogrđe, koje siromaši i deformira. Kažu da se Lacordaire nakon dobrih propovijedi znao dobro izbičevati: da se ne otruje vlastitom slavom. Nama bi se trebalo izbičevati i nakon boljih i nakon loših propovijedi. Nakon dobrih, da se ne trujemo vinom vlastite taštine, a nakon loših da se kaznimo što nismo htjeli ni raditi ni moliti da nam propovijed bude bolja. Meša Selimović u romanu »Derviš i smrt« izgovara jednu krupnu ali i poraznu

istinu: »Ništa nije tako loše kao dobro koje smo učinili s lošim ciljem«. U književnoj reviji »Marulić«, 1974, br. 1 i 2, Ljiljana Matković je objavila pjesmu u prozi »Kriste, ne želim da mi o tebi govore:

— Učeni mudraci, hladna srca, koji znaju svaku pojedinost iz Tvoga života, a ne zanimaju ih životi bližnjih. Biblija im u malom prstu, a zijevaju pred teškoćama svoga brata. Ne želim da mi o Tebi govore ljudi za koje je kršćanstvo izletišta u kojem se ugodno ćaska i gradi spomenik vlastitoj mudrosti. Umjesto da služe Tebi, traže da Ti služiš njima. Neka mi onda radije o Tebi govore zvijezde, šume i mora... svi koji Te u djelima svojim nose«.

Ovdje je izgovoreno toliko istine, da se ni Oci sinodalci kad budu otvarali ovogodišnju sinodu u Rimu ne bi pokajali da ovu pjesmu pročitaju umjesto uvoda. Zato, uz dva velika pitanja koja se postavljaju pred temu Sinode »evangelizacija suvremenog svijeta: ŠTO i KAKO, treba postaviti i treće pitanje: ODAKLE?